Published December 22, 2014 Klapalekiana, **50**: 237–240, 2014
ISSN 1210-6100

Lixus neglectus (Coleoptera: Curculionidae) znovu nalezen v České republice

Rediscovery of *Lixus neglectus* (Coleoptera: Curculionidae) in the Czech Republic

Filip TRNKA[1)] & Robert STEJSKAL[2)]

[1)] Katedra ekologie a životního prostředí, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, Tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc; e-mail: filip.trnka88@gmail.com
[2)] Správa Národního parku Podyjí, Na Vyhlídce 5, 669 02 Znojmo; e-mail: rstejskal@centrum.cz

Faunistics, Coleoptera, Curculionoidae, Lixinae, Czech Republic, species conservation

Abstract. *Lixus* (*Dilixellus*) *neglectus* Fremuth, 1983 is an endemic weevil of central Europe (Austria, Czech Republic and Slovakia). This species mainly occurs in a small area at the confluence of the Dyje and Morava rivers. Recently, it has only been collected in Austria and Slovakia, although until 1936 it was also known from the Czech Republic. In this paper, the recent occurrence of this species in the Czech Republic is confirmed by a few records from southern Moravia.

Rýhonosec *Lixus* (*Dilixellus*) *neglectus* Fremuth, 1983 patří mezi nejpamátnější druhy hmyzu v České republice a zároveň je velmi ohrožen zánikem vhodných biotopů. Tento nosatec byl popsán poměrně nedávno (Fremuth 1983) na základě odlišení od blízce příbuzného *Lixus bardanae* (Fabricius, 1787). Je středoevropským endemitem s malým areálem rozšíření, které zahrnuje pouze Českou republiku, Rakousko a Slovensko (Benedikt et al. 2010, Gültekin & Fremuth 2013). Centrem známého výskytu je menší oblast na soutoku řek Dyje a Moravy, ale ojedinělé nálezy existují i ze vzdálenějších regionů Znojemska (Stejskal 2004) a Hodonínska (Mackovčin et al. 2007). Rozšíření v ČR jsme shrnuli v jednom z předchozích příspěvků (Stejskal & Trnka 2013), přičemž od posledního nálezu z roku 1936 se nám nepodařilo zjistit žádný recentní údaj, a druh jsme proto považovali v ČR za vymizelý. V tomto článku přinášíme nové nálezy nosatce *L. neglectus* z okolí Lanžhota a Hodonína, které potvrzují výskyt druhu u nás po více než sedmdesáti letech. Z hlediska ohroženosti taxonu navrhujeme na základě nových nálezů přeřazení druhu z kategorie „regionálně vymizelý" do kategorie „kriticky ohrožený".

Bionomie tohoto nosatce není příliš dobře známa; bývá nacházen v blízkosti dolních toků řek na vátých píscích (Stejskal & Trnka 2013). Jako živná rostlina je uváděn šťovík kyselý (*Rumex acetosa*) (Fremuth 1983, Koch 1992 a Böhme 2001). Na stejné rostlině byl tento rýhonosec sbírán často i na Slovensku (Stejskal & Trnka 2013). Kukla ani larva není známa, podrobnosti o vývoji, které se nám podařilo zjistit u Lanžhota a na blízkých slovenských lokalitách, budou uvedeny v připravované práci (R. Stejskal & F. Trnka, nepubl. data).

Imága jsou aktivní od května do září (Stejskal & Trnka 2013). Žijí poměrně skrytě v trsech *R. acetosa* a i přes jejich velikost 10,5–11,5 mm (Fremuth 1983) je velmi obtížné je na lokalitě potvrdit a je třeba trsy cíleně prohlížet.

Obr. 1. *Lixus neglectus* Fremuth, 1983 na živné rostlině šťovíku kyselém (*Rumex acetosa*).
Fig. 1. *Lixus neglectus* Fremuth, 1983 on its host plant Garden Sorrel (*Rumex acetosa*).

Biotop u Lanžhota, kde byl *L. neglectus* nalezen, je navátá písečná duna – tzv. „hrúd“, dle Katalogu biotopů (Chytrý 2010) se jedná o T3.5 Acidofilní suché trávníky. Specifičtější je práce Vegetace České republiky (Chytrý et al. 2010), podle níž jde o Acidofilní suché trávníky teplých oblastí, kód THG01, Potentillo heptaphyllae-Festucetum rupicolae. Tyto biotopy jsou ohroženy především zarůstáním a náletem dřevin. K podstatné redukci těchto biotopů na našem území též přispělo záměrné zalesňování. V historii byly tyto trávníky často využívány jako extenzivní pastviny (Chytrý et al. 2010). U ostatních lokalit se jednalo také o biotopy s písčitým podložím a řídkou vegetací (např. okolí železniční trati, bývalý vojenský prostor).

Studovaný materiál. Moravia, Lanžhot (7367), 19.VII.2014, 1 ex., F. Trnka leg., det. et coll., 1 ex., R. Stejskal leg., det. et coll. Oba exempláře nalezeny při individuálním sběru v přízemních trsech *Rumex acetosa*. Kostice (7267), 7.VIII.2014, 1 ex.; Mikulčice (7168), 7.VIII.2014, 5 ex.; Hodonín-Pánov (7168), 31.VIII.2014, 5 ex., vše J. Helešic leg., det. et coll., sběr v trsech *Rumex acetosa*.

PODĚKOVÁNÍ. Rádi bychom poděkovali Honzovi Helešicovi (Lužice u Hodonína) za pomoc při hledání vhodných biotopů v oblasti soutoku Dyje a Moravy a za poskytnutí dat z dalších lokalit.

Obr. 2. Biotop *Lixus neglectus* Fremuth, 1983 na nové lokalitě u Lanžhota.
Fig. 2. Habitat of *Lixus neglectus* Fremuth, 1983 in the new locality near Lanžhot.

LITERATURA

BENEDIKT S., BOROVEC R., FREMUTH J., KRÁTKÝ J., SCHÖN K., SKUHROVEC J. & TRÝZNA M. 2010: Komentovaný seznam nosatcovitých brouků (Coleoptera: Curculionoidea bez Scolytinae a Platypodinae) České republiky a Slovenska, 1. díl. Systematika, faunistika, historie výzkumu nosatcovitých brouků v České republice a na Slovensku, nástin skladby, seznam. Komentáře k Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Erirhinidae a Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. Annotated checklist of weevils (Coleoptera: Curculionoidea excepting Scolytinae and Platypodinae) of the Czech Republic and Slovakia Part 1. Systematics, faunistics, history of research on weevils in the Czech Republic and Slovakia, structure outline, checklist. Comments on Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Erirhinidae and Curculionidae: Curculioninae, Bagoinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. *Klapalekiana* **46 (Supplementum)**: 1–363 (in Czech and English).

BÖHME J. 2001*: Phytophage Käfer und ihre Wirtspflanzen in Mitteleuropa. Ein Kompendium*. Bioform, Heroldsberg, 132 pp.

FREMUTH J. 1983: Revision der Lixus bardanae-Gruppe (Coleoptera, Curculionidae). *Entomologische Abhandlungen Staatliches Museum für Tierkunde in Dresden* **46 (2)**: 109–120.

GÜLTEKIN L. & FREMUTH J. 2013: Lixini. Pp. 456–471. In: LÖBL I. & SMETANA A. (ed.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Volume 8, Curculionoidea II*. Brill, Leiden, 700 pp.

CHYTRÝ M. 2010: T3 Suché trávníky. (Dry grasslands). Pp. 198–216. In: CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. & LUSTYK P. (eds): *Katalog biotopů České republiky* (*Habitat Catalogue of the Czech Republic*). Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 307 pp. (in Czech, English summary).

CHYTRÝ M., HOFFMANN A. & NOVÁK J. 2010: Suché trávníky (Festuco-Brometea). (Dry grasslands). Pp. 371–470. In: CHYTRÝ M. (ed.): *Vegetace České republiky. 1, Travinná a keříčková vegetace.* (*Vegetation of the Czech Republic. 1, Grassland and heathland vegetation*). Academia, Praha, 528 pp. (in Czech, English summary).

KOCH K. 1992: *Die Käfer Mitteleuropas, Ökologie, Band 3*. Goecke & Evers, Krefeld, 389 pp.

MACKOVČIN P., JATIOVÁ M., DEMEK J. & SLAVÍK P. (eds) 2007: *Chráněná území ČR, svazek IX. Brněnsko*. [*Protected areas of the Czech Republic, Volume IX. Brno region*]. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Eko-Centrum Brno, Praha, 932 pp. (in Czech).

STEJSKAL R. 2004: Historická sbírka nosatcovitých brouků (Coleoptera: Curculionoidea) v jihomoravském muzeu ve Znojmě. (Historical collection of weevils (Coleoptera: Curculionoidea) in the South-Moravian Museum in Znojmo). *Thayensia* **6**: 31–45 (in Czech, English summary).

STEJSKAL R. & TRNKA F. 2013: Nosatci tribu Cleonini a rodu Lixus (Coleoptera: Curculionidae, Lixinae) v České republice. Weevils of the tribe Cleonini and the genus Lixus (Coleoptera: Curculionidae, Lixinae) in the Czech Republic. *Klapalekiana* **49**: 111–184 (in Czech, English summary).